

WALLA WALLA-
RESERVAAT,
BLUE MOUNTAINS,
OREGON, 1974.

BILLY,
HERINNER JE JE
DIE HONDERDJARIGE,
RUTH CHRISMAN, DIE
IK VORIG JAAR HEB
GEINTERVIEWD?

ZE ZEI
TEGEN ME:
"LEER HET
GEHEIM..."

WAT EEN
VROUW! WAT
EEN LEVEN! EN EEN
EEUW VOORUIT OP
HAAR TIJD!

IK HEB EEN
TIJDJE GELEDEN
HET MISVERSTAND
VROUW VAN BETTY
FRIEDAN GELEZEN.

EEN
MILITANT
BOEK OVER
VROUWEN-
RECHTEN...

In het schemerige licht van de rokerige hut onderscheidt Betty de donkere aanwezigheid met doordringende ogen: “Dus je bent journaliste, jonge blanke vrouw... Ongetwijfeld afkomstig uit een rijke buitenwijk, zoals iedereen die het geweten van haar volk wil sussen voor wat het mijn volk heeft aangedaan... Je wilt dat ik je over de vrouwen vertel, hoorde ik. Ga dan zitten en luister naar dit verhaal dat de bergen nog steeds tijdens de lange winters fluisteren... Lang geleden kwam er een andere journaliste naar dit grote land.”

DE BELOFTE

1873

Tekeningen en inkleuring
GAËLLE HERSENT

Isabella Bird (1831–1904)

RV

COLORADO, 1873.

IK BEN ISABELLA LUCY BIRD, DOCHTER VAN EEN PREDIKANT, GEBOREN IN 1831 IN EEN WELGESTELD EN GERENOMMEERD GEZIN IN HET OUDE ENGELAND. SINDS MIJN KINDERTIJD LIJD IK AAN EEN ZWAKKE GEZONDHEID, DIE ALLEEN DOOR REIZEN KAN WORDEN VERLICHT.

MENEER EVANS, IK VREES DAT IK U NOG ENIGE TIJD OM GASTVRIJHEID MOET VRAGEN, AANGEZIEN DE BANK VAN DENVER MIJ ZOJUIST DE VERWACHTE LIQUIDE MIDDELEN HEEFT GEWEIGERD. HET LIJKT EROP DAT UW LAND EEN TIJDELIJKE FINANCIËLE CRISIS DOORMAAKT...

WEL, LADY BIRD, IK BIED U ZES DOLLAR PER WEEK EN KOST EN INWONING IN RUIL VOOR UW TALENTEN ALS KOKKIN EN HUISHOUDSTER VOOR DE KOMENDE WINTERMAANDEN... ALS U DAT GOED VINDT...

IK BEN ER ZEKER VAN DAT U EFFICIËNTER ZULT ZIJN DAN DIE TWEE ONBEKWAME MENSEN DIE IK ZO ONVERSTANDIG WAS AAN TE NEMEN OM DEZE RANCH VOOR TOERISTEN TE RUNNEN!

JA, HET IS ZOVER GEKOMEN VOOR EEN BRITSE LADY EN BEKEND SCHRIJFSTER OM HAAR KOOKKUNSTEN TE TONEN EN TEGENSLAGEN HET HOOFD TE BIJEN! EN IK KAN U VERZEKEREN DAT DIE DRIE AMERIKAANSE LOMPERIKEN MIJN KOOKKUNSTEN OP NEGENDUIZEND VOET HOOGTE ZEER OP PRIJS HEBBEN GESTELD!

ZODRA IK EVEN TIJD HEB, SPRING IK IN HET ZADEL EN TREK IK DEZE PRACHTIGE VALLEI IN. MAAR MEN HEEFT ME EEN NOG MAGISCHER PLEK BESCHREVEN, HOGER IN DEZE BERGEN: ESTES PARK!

DE EERSTE SNEEUWVLOKKEN VAN OKTOBER BLIJVEN AL AAN DE TAKKEN VAN DE ENORME DENNBOMEN HANGEN EN DWARRELEN WEG ONDER DE ADAM VAN ONZE PAARDEN. WAT IS DEZE WERELD TOCH MOOI, EN DE VASTE, RUSTGEVENDE TRED VAN BIRDIE, MIJN MERRIE, DRAAGT BIJ AAN HET GELUK VAN DEZE KOSTBARE MOMENTEN. EDINBURGH EN ZIJN SOMBERE GRIJZE LUCHT ZIJN VER WEG!

LADY BIRD, MISSCHIEN IS HET BETER OM TERUG TE KEREN.

MEN ZEGT DAT DE MAN DIE DE INGANG VAN HET BEROEMDE ESTES PARK BEWAAKT EEN VOORMALIGE BANDIET IS...

...DAT HIJ MEER DRINKT DAN GOED VOOR HEM IS EN DAT MOEDERS IN DE OMGEVING HUN KINDEREN BANG MAKEN DOOR ZIJN NAAM TE ZEGGEN...

EN DAT IS ALLEMAAL ONGETWIFELD TERECHT!...

MAAR LAAT ME U EERST WAT WATER AANBIEDEN, UW KOMST HIERHEEN MOET BEHOORLIJK VERMOEID ZIJN GEWEEST, LADY AND GENTLEMEN...

OH, HEU...

GOED, DAT ZAL ZOWEL VOOR DE PAARDEN ALS VOOR DE RUITERS ERG PRETTIG ZIJN, DANK U WEL.

WETEN WE WAT HET HART VOELT WANNEER HET IN EEN OOGWENK VOORBIJ DE SCHIJNBARE WERKELIJKHEID KIJKT? DAT SILHOUET VAN EEN BEER IN WINTERSLAAP STRAAFT DE ELEGANTIE VAN EEN GENTLEMAN UIT!

IK WILDE U GRAAG ONTMOETEN, MENEER ROCKY MOUNTAIN JIM...

IK WIL ESTES PARK ONTDEKKEN!

NOEM ME MAAR JIM,
MILADY. MIJN NAAM
IS JAMES NUGENT.
MOUNTAIN JIM IS VOOR
TOERISTEN. U BENT
GEEN TOERIST, DAT ZIE
IK METEEN!

MAAR NEEM ME NIET KWALJK ALS
IK ALLEEN DEZE OUDE BLIKKEN
ALS SERVIES HEB. NIETS KOSTBAARS
KAN DEZE BERGEN WEERSTAAN,
BEHALVE DE BERGEN ZELF!

DAT GEZICHT! EINDELIJK
ONTHULT DE SCHADUW VAN
ZIJN HOED HET GEZICHT VAN
DEZE BETOVERENDE STEM!
JE ZOU BIJNA DENKEN DAT
EEN GRIEKS BEELD TOT LEVEN
IS GEKOMEN...

OH NEE,
DAT IS PRIMA,
MENEER NUGENT,
DIT WATER IS
WELKOM!...

...EEN BEER...
VIER JAAR
GELEDEN...

WE MOETEN U NU
HELAAS VERLATEN,
MAAR WE MOETEN
VOOR HET DONKER BIJ
HET PENSION VAN MENEER
EVANS AANKOMEN...
IK KOM SNEL TERUG.

VERBLIJFT U BIJ
DIE VERDOMDE WELSHMAN?
VERTEL HEM DAN EENS OVER
DE VUILE TRUCS VAN ZIJN
WERKGEVER, LORD DUNRAVEN,
DIE DE HELFT VAN ESTES
PARK HEEFT GEKOCHT ALS
PRIVÉJACHTGEBIED!

ER WORDT
GEZEGD DAT
HIJ DE BEER MET
EEN REVOLVER EN
EEN MES HEEFT
GEDOOD!

VOELDE IK ME ZO DOM OMDAT IK ME
ONGEMAKKELIJK VOELDE TOEN IK ZIJN
VERMINKTE GEZICHT ZAG, WAARDOR
IK ONS BEZOEK INKORTTE? DEZE MAN
INTRIGEERT EN FASCINEERT ME NU AL,
EN IK SPREEK MET HEM AF OM SAMEN
DE BEROEMDE ESTES PARK-VALLEI
TE GAAN ONTDEKKEN...

VERDOMDE EVANS EN ZIJN HUTTEN
DIE 'S NACHTS SNEEUW BINNENLATEN!
ONDANKS ZES DEKENS KAN IK ME
NAUWELIJKS OPWARMEN MET HET WATER
VAN MIJN OCHTENDWASBEURT DAT
MIJN GASTHEREN ME BRENGEN...

KOM OP
BIRDIE!
OP WEG!

HET STAAT VAST! IK GA
DEZE FANTASTISCHE VALLEI
ONTDEKKEN, EEN VERBORGEN
SCHAT DIE ANGSTVALLIG
WORDT BESCHERMD DOOR
DE AL EVEN MYSTERIEUZE
ROCKY MOUNTAIN JIM!

IK HOOPTE
DAT U ZOU
KOMEN, LADY
BIRD...

ALS U MIJ
ISABELLA NOEMT,
NOEM IK U JIM!
IS DAT GOED?

HOEVEEL VROUWEN UIT DE LONDENSE HIGH SOCIETY
Zouden FLAUWVallen BIJ HET IDEE OM ALLEEN TE ZIJN,
TUSSEN DEZE WOESTE BERGEN, MET ALS ENIGE GEZELSCAP
EEN BERUCHTE, TEMPERAMENTVOLLE EN DRANKZUCHTIGE
BANDIET? IK MOET WEL GEK ZIJN, EN TOCH VOEL IK
EEN GEVOEL VAN WELZIJN EN VRIJHEID DAT IK
NOG NOOIT EERDER HEB ERVAREN...

WEET U HOE U
DIE REVOLVER AAN
UW RIEM MOET
GEBRUIKEN?

IK HEB AL
DE HELE WERELD
RONDGEREISD, MENEER
NUGENT... IK PUBLICEER MIJN
REISVERHALEN SINDS MIJN
VIJFENTWINTIGSTE, U HOEFT
ZE MAAR TE LEZEN OM
MIJN KRIJGSKUNST
TE ONTDEKKEN!

ZE HEBBEN NIET GELOGEN. ESTES PARK IS PRACHTIG, EEN JUWEEL IN EEN GEHEIME SCHATKAMER WAARVAN ALLEEN EEN ONSTUIMIGE BEWAKER DE SLEUTEL HEEFT!

PRACHTIG, NIETWAAR?
TOEN IK IN DIT PARADIJS AANKWAM, WILDE IK BOVEN ALLES DE INTEGRITEIT ERVAN BEHOUDEN. IK ZAG DE VERWOESTINGEN DIE DE MENS EN ZIJN VERDOMDE BESCHAVING HAD AANGERICHT, IK HEB MIJN STEENTJE BIJGEDRAGEN AAN DE VERNIETIGING VAN DEZE WERELD...

...HET IS TIJD VOOR MIJ OM HET GOED TE MAKEN...

WE ZULLEN HIER KAMPEREN VOOR DE NACHT!

HOEZO, "HIER"?
IN DE SNEEUW,
ONDER DE STERREN?
BIJ -20 GRADEN?!

DEZE NACHT IS EEN VAN DE MOOIESTE UIT MIJN LEVEN ALS AVONTURIER. DE VERSMOORDE STILTE VAN DE SNEEUW, HET GEKNETTER VAN HET VUUR EN DE RUSTIGE STEM VAN JIM, DIE ME FLARDEN UIT ZIJN BEWOGEN LEVEN VERTELT.

STA OP, MENEER NUGENT!
DENKT U DAT HET MOGELIJK IS OM DE TOP VAN LONGS PEAK TE BEREIKEN?
HET UITZICHT MOET DAAR ONGELOOFLIJK ZIJN!

U BENT NIET GEBOUWD VOOR ZO'N KLIM, ZONDER U TE WILLEN BELEDIGEN, ISABELLA!...

GOED DAN! LATEN WE TERUGKEREN, OKÉ?
EVANS ZAL KLAGEN OVER DE LANGDURIGE AFWEZIGHEID VAN ZIJN TIJDELIJKE MEDEWERKSTER!

U HEBT GELIJK! EN IK HEB GEEN WHISKY MEER. IK GA NAAR HET DORP OM MIJN WINTERVOORRAAD AAN TE VULLEN!